

як місії підприємства вимагає однозначного вибору між одно- та багатопрфільністю, то життєздатна конкурентна стратегія на рівні окремих бізнес-одиниць передбачає певний компроміс між стратегіями, щоб використати сильні сторони диверсифікації і в той же час зберегти переваги спеціалізації. Тому при подальших дослідженнях доцільним представляється розгляд спеціалізації та диверсифікації в контексті їх взаємодоповнення.

Література:

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. – 2-ге вид., доп. і перероблене. / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.
2. Гріфін Р., Яцура В. Основи менеджменту: Підручник / Наук. ред. В. Яцура, Д. Олесневич. – Львів: БаК, 2001. – 624 с.
3. Дэй Д. Стратегический маркетинг. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. – 640 с.
4. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера. За вед. Р. Дяківа. – К.: Міжнародна економічна фундація, 2002. – 706 с.
5. Маркетинг. / Под ред. М. Бейкера. – СПб.: Питер, 2002. – 1200 с.
6. Портер, Майкл Э. Конкуренция.: Пер. с англ.: Уч. Пос. – М.: Издательский дом “Вильямс”, 2000. – 495 с.
7. Розвиток аграрного виробництва та аграрного бізнесу в Україні. Аналітичний звіт дослідження проекту розвитку агробізнесу в Україні. – К., 2003. – 56 с.
8. Glossary of Industrial Organisation Economics and Competition Law. – Organization for Economic Cooperation and Development Centre for Cooperation with the European Economics in Transition, 1993. – 91 с.

УДК 336.33

МЕХАНІЗМИ ПОКРАЩЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ СЕЛА

Сухоставець А.І., ст. викладач

Сумський національний аграрний університет

В статті розглянуті механізми покращення розвитку підприємництва в соціальній сфері села на основі запровадження регіональних комітетів з розвитку підприємництва та соціального аудиту.

In the article considered mechanisms improvement of enterprise development in the social sphere of village on the basis of introduction of regional committees on enterprise development and social audit.

Постановка проблеми. В контексті загального визначення підприємництва, як процесу покращення життя сільських жителів в тракті її функціонування та розвитку, становлення сучасної економічної, соціальної свідомості та культури суб'єктів підприємництва, їх соціальної відповідальності, впевненості в меті та конкретних завданнях підприємництва сучасних соціальних цінностей, формування відповідної інституціональної бази, спрямованої на застосування різних інструментів, запропонована авторська концепція системної структуризації механізмів та інструментів підтримки підприємництва в соціальній сфері села.

Під механізмом розвитку підприємництва в соціальній сфері села ми розуміємо взаємодію сукупності організацій, інститутів, форм та методів, що

можуть бути застосовані для узгодження різноманітних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності в соціальній сфері села, органів державного управління різних рівнів, суспільства, забезпечення сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Реалізуючі суспільну та соціальної функції підприємництво в соціальній сфері села виступає каталізатором розвитку несільськогосподарської діяльності, сприяє розвитку сільських територій. Вищезазначеними питаннями в Україні займаються Саблук П.Т., Кропивко М.Ф., Малік М.Й. та інші, але аспект організаційних механізмів висвітлені на сьогоднішній день недостатньо.

Постановка завдання. Підприємництво в соціальній сфері села виступає інноваційним фактором забезпечення сталого розвитку сільських територій. Потреба в розвитку підприємництва пов'язана з змінами, які відбулися в сільському господарстві та в укладі життя сільського населення. Зокрема, це приватизація землі та майна, що внесло зміни в організаційні структури. Подальші дослідження в сфері розвитку підприємництва в соціальній сфері села є умовою визначення шляхів та механізмів практичного впровадження заходів в регіоні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розробка механізмів підтримки підприємництва в соціальній сфері села направлена на впровадження в економічну систему соціальної свідомості, впевненості в меті та конкретних завданнях, спрямованої на застосування стимуляторів та дестимуляторів щодо обмеження негативного впливу або навпаки поширення позитивного впливу на сталий розвиток сільських територій.

До організаційних механізмів можна віднести систему побудови нових чи вдосконалення старих організаційних форм по сприянню розвитку підприємництва в соціальній сфері села. Обмеженнями в створенні організаційного механізму є соціальні стандарти, норми та нормативи, облік, контролінг, паспортизація, діагностика.

Ми вважаємо що доцільним буде створення регіональних агенцій підтримки підприємництва. Вони створюються зі складу різних інститутів, за допомогою форм та методів, що використовуються для узгодження економічних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності, органів влади, територіальних громад на різних ієрархічних рівнях та людини як особистості.

Регіональний комітет, повинен бути обраний з представників різних споріднених галузей, а штатний персонал, мати навички у найважливіших для реалізації корпоративних стратегій сферах.

Такий комітет є зручним стартовим майданчиком у початковий період діяльності підприємців, оскільки його призначення та напрямок діяльності природним чином доповнюють одне одного. Комітет надає послуги підприємцям, допомагаючи їм розпочати свою справу, розширити і рефінансувати свої підприємства, а також працює з індивідами, групами та агентствами у сфері реалізації ініціатив з економічного розвитку громади, спрямованих на зміцнення та диверсифікацію економіки.

Орієнтована на підприємців в соціальній сфері села діяльність комітету включає бізнес-консультування, професійний розвиток і навчання, підтримку

доходів та надання позик на розвиток бізнесу. Комітет допомагатиме підприємцям та підтримуватиме розвиток бізнесу.

До складу комітету входить директор та представники, що добре орієнтуються у секторі виробництва продукції та послуг, у тому числі ті, що мають досвід роботи в таких сферах.

Цей комітет керуватиме ініціативною групою, забезпечуючи особистий внесок, керівництво та критичне оцінювання, а також визначаючи урядові програми та ініціативи, що можуть позитивно вплинути на її заходи.

Ініціатива по створенню комітету повинна виходити від членів територіальної громади з підтримкою сільських чи селищних рад чи районних рад народних депутатів.

Соціальний механізм полягає в створенні сприятливого середовища для розвитку підприємництва в соціальній сфері села за рахунок реалізації його соціальної функції.

Пріоритетні напрямки запровадження підприємництва в соціальній сфері села наведені на рисунку 1. На засадах системного підходу до класифікації видів підприємницької діяльності підприємництво в соціальній сфері села може бути реалізовано: соціальна експертиза; соціальний аудит; соціальний контролінг; соціальна сертифікація; соціальні цільові програми; соціальний маркетинг; соціальне страхування; соціальний лізинг.

Рис. 1. Пріоритетні напрямки запровадження підприємництва в соціальній сфері села

Особливу увагу на нашу думку необхідно приділити такому виду підприємницької діяльності як соціальний аудит. Аналізуючи ситуацію, яка склалась на сьогодні в підприємницькому середовищі можна сказати, що те-

рмін соціальний є досить часто уживаним. Звичним для нас являється існування соціального підприємця, соціального капіталу, соціального підприємства, а на мега рівні країни з соціально – орієнтованою економікою.

Тому сьогодні важливим є соціальний аспект розвитку суспільства та всіх його елементів. Саме питання аудиту досить широке, визначають багато видів аудиту, серед яких аудит фінансової діяльності, екологічний аудит та інші, в тому числі на рівні підприємств виділяють соціальний аудит.

У відповідності до Концепції замовниками соціального аудиту можуть бути власниками або керівниками підприємства, роботодавці, профспілки, представники органів влади та не урядових організацій.

Слід зазначити, що в досліджуваній економічній літературі [1-8] не дає чіткого визначення самого поняття «соціальний аудит». Як правило, розглядається переважно як підвид операційного аудиту, Так, Л.П. Кулаковська визначає аудит як «контроль за виконанням колективних договорів між адміністрацією і колективом фірми, дотримання психофізичних рекомендацій при призначенні працівників на посаду, дотримання правил економії»[1]. На нашу думку, це скоріше перелік об'єктів «соціального аудиту», а не розкриття по суті. Тому вважаємо правомірним суть соціального аудиту як перевірку процедур і методів функціонування господарської системи в аспекті соціально – трудових відносин з метою оцінювання їх ефективності та відповідності законодавчо – нормативним актам.

Виконання соціального аудиту і повідомлення про його результати визначаються не так легко, як при інших видах аудиту. Ефективність соціально – трудових відносин доволі складно об'єктивно оцінити, ніж їх відповідність законам чи інструкціям, оскільки перше є достатньо об'єктивно. На відміну від інших видів аудиту, соціальний скерований не тільки на минуле, але й на майбутнє.

На наш погляд, метою соціального аудиту є незалежна оцінка ефективності управління соціально – трудовими відносинами та розроблення комплексу заходів щодо усунення виявлених недоліків, що безпосередньо впливають на ефективність функціонування трудового колективу.

Основним завданням соціального аудиту є вплив кадрової політики на діяльність і перспективи підприємства, хоч кожне конкретне дослідження не може забезпечити правдивого управління про стан кадрової політики на підприємстві (хто приймає рішення з цих питань, як це впливає на морально – психологічний клімат і мотивацію працівників). При проведенні соціального аудиту потрібно з'ясувати основні принципи планування кар'єри персоналу – оцінку діяльності, системи підготовки і перепідготовки кадрів. У сфері оплати і мотивації праці необхідно вивчити вплив усіх фінансових важелів, які використовуються на підприємстві(політика щодо заробітної плати, участь працівників у розподілі прибутків), інші мотиваційні фактори (перспективні робочі можливості, гарантії зайнятості, соціальні послуги), а також оцінити вплив цих факторів на ефективність організації роботи клієнта.

Об'єктами соціального захисту є соціально – трудові відносини, які перевіряються аудитором у контексті розроблення, прийняття та реалізації

угод, планів соціального розвитку на всіх рівнях системи соціального партнерства.

Суб'єктами соціального аудиту є міжнародні експертні організації, органи державної влади, регіональні органи управління, корпоративні структури, а також керівництво підприємства[2]. Соціальний аудит на підприємстві доцільно здійснювати за такими етапами: організаційний, дослідний і завершальний.

Висновки. Підходи запропоновані автором, визначають умови розвитку підприємництва в соціальній сфері села як інноваційного механізму на сонові запропонованих моделей.

Література:

1. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Основи аудиту: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти, – К.: «Каравела»; Львів: «Новий світ – 2000», 2002. – 504 с.
2. Мельник С.В. Концепція формування національної моделі соціального аудиту (проект) / С.В. Мельник, В.Д. Матросов, М.К. Гаврицька. – Луганськ, 2008. – Доступний з: http://lir.ua/Konzer_naz_model.htm.
3. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики. Видання 2006 року МБ АПУ/ Пер. з англ. О.В. Селезньова та ін. – К.: ТОВ «ІАМЦАУ «Статус», 2006. – 1152 с.
4. Попов Ю.Н. Соціальний аудит: новая утопия или эффективный инструмент? – Доступний с: [www. ng. ru/ideans/2008-11-17/9-audit/html](http://www.ng.ru/ideans/2008-11-17/9-audit/html).
5. Решетніченко А. Соціальний аудит в управлінні суспільством. / А. Решетніченко, Т. Маманова // Актуальні пробл. держ. упр.: Зб. наук. пр. – Д.: Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. УАДУ, 2003. – Вип. 1 (11). – С.80-88.
6. Чернелевський Л.М. Аудит: теорія і практика: [Навч. посібник] / Л.М. Чернелевський, Н.І. Беренда. – К.: «Хай-Тек Прес», 2008. – 560 с.
7. Шулус А., Попов Ю. Соціальний аудит способствует эффективному регулированию социальных – отношений. – Доступний с. [www. chelt.ru /2007/8_07s_audit-807.html](http://www.chelt.ru /2007/8_07s_audit-807.html).
8. Шулус А.А. Соціальний аудит: [Учеб. пособие]. / А.А. Шулус, Ю.Н. Попов. – М.: АТиСО, 2008. – 620 с.

УДК 338.65

УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Ткачук В.В. к.е.н., доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет

В процесі дослідження проведено аналіз зв'язку інноваційної політики та її вплив на управління потенціалом підприємства. Проведено характеристику розвитку системи інноваційної діяльності як базису розвитку економічних відносин в цілому.

In the process of research analysis of communication innovation policy and its impact on the management of enterprise potential. A characteristic of development of innovation as a basis of economic relations in general.

Постановка проблеми. Практика господарювання на ринкових засадах підтверджує ту незаперечну істину, що результативність будь-якої виро-